

POGOSTOST AVTIZMA

Avtizem se pojavlja pri 7-16 primerov na 10000 rojenih otrok. 11 do 34% teh otrok izpolnjuje kriterije za Aspergerjevo motnjo. Avtizem je tri- do štirikrat pogostejši pri dečkih.

VZROKI AVTIZMA

Vzroki avtizma so biološki – gre za vrsto dejavnikov, ki ogrozijo razvoj osrednjega živčevja pri otroku. Čeprav nobeden od vzrokov ni zanesljivo dokazan, se najpogosteje omenjajo: genetski vzroki, motnje presnove, infekcije, vplivi biokemičnih faktorjev, nevrološke motnje.

KAKO LAHKO OTROKU POMAGAJO STARŠI?

Avtizem je ena od motenj, ki jo je težko opaziti, zlasti takrat, kadar je otrok govorno in intelektualno normalno razvit. Pri težje prizadetih otrocih, ki zaostajajo tudi v duševnem razvoju, so simptomi opazni takoj po rojstvu in jih je lažje prepoznati. Sistematski pregledi pri pediatru ali psihologu (3 leta) v primeru manj izraženih simptomov pogosto niso dovolj občutljivi in ne odkrijejo teh otrok oz. ugotovijo zaostanek v razvoju, ne pa tudi vzroka.

Kadar Vas skrbi, da se otrok ne razvija po pričakovanjih ali ima neobičajne značilnosti vedenja, najprej obiščite otrokovega pediatra, ki bo opravil osnovne preiskave. Kadar obstaja sum na motnjo avtističnega spektra, otroka pregleda in opazuje več strokovnjakov, kot so: (razvojni) pediater, nevrolog, klinični psiholog, logoped, specialni pedagog, otroški psihiater. Idealno je, če se ti pregledi opravijo med 2. in 3. letom otrokove starosti.

Na osnovi diagnoze je otrok vključen v intenzivni terapevtski program, ki je tem bolj učinkovit, če je začel dovolj zgodaj, vsekakor v predšolskem obdobju. Izjemnega pomena je tudi velika intenzivnost dela z otrokom: vaje, ki jih z otrokom delajo strokovnjaki, je potrebno več ur dnevno izvajati tudi doma.

KAM PO POMOČ?

Z oceno in terapijo se ukvarjajo strokovnjaki v svetovalnih centrih, mentalno-higienskih dispanzerjih v zdravstvenih domovih, Zavodih za sluh in govor ter na nevrološkem in psihiatričnem oddelku Pediatrične klinike v Ljubljani.

Nekaj internetnih naslovov:

- www.avtizem.org
- www.autism.com
- www.asperger.org
- www.aspennj.or
- www.asperger-online
- www.cnn.com

Pripravila:

Dr.. Bernarda Dobnik Renko
specialistka klinične psihologije

Viri slik:

https://www.kindpng.com/downpng/hbRTIjx_autism-autist-autistic-april-autism-awareness-month-hd/
<https://www.pinterest.com/pin/502925483365111282/>
https://www.nicepng.com/ourpic/u2e6r5y3i1i1t4u2_ribbon-and-heart-autism/

Zdravstveni dom Celje

Center za duševno zdravje otrok in mladostnikov
Kersnikova 1/a, 3000 Celje
Tel.: 03 / 543 43 23
e-pošta: cdzom@zd-celje.si

PERVAZIVNE RAZVOJNE MOTNJE

(AVTIZEM, ASPERGERJEVA MOTNJA)

Pervazivne razvojne motnje, kamor uvrščamo avtizem v otroštvu in Aspergerjevo motnjo, so skupina motenj, za katere so značilne kvalitativne abnormnosti v vzajemnih socialnih odnosih in vzorcih komunikacije ter utesnjen, stereotipen, ponavljajoč se repertoar interesov in aktivnosti.

Pri avtizmu se neobičajno obnašanje pri otroku pojavi pred 3.letom starosti, čeprav ga je pogosto težko prepoznati. Značilne so posebnosti v odnosih z ljudmi (nezainteresiranost), posebnosti v komunikaciji in stereotipno, ponavljajoče se vedenje. Otroci običajno zaostajajo v govoru, nekateri govora celo nikoli ne razvijejo. Kar okoli 80% jih zaostaja v razvoju. Danes govorimo o spektru avtističnih motenj: obstaja kontinuum različno izraženih simptomov, od očitne prizadetosti, pa vse do blago izraženih posebnosti v vedenju.

Nekateri otroci kažejo primanjkljaje v socialnih spretnostih ter omejeno, ponavljajoče vedenje, razvoj govora pa ni upočasnjen. Intelektualne sposobnosti so normalne, čeprav jih pogosto zaradi posebnosti v vedenju težko izkažejo. V teh primerih govorimo o Aspergerjevi motnji, ki jo običajno prepoznamo kasneje, lahko šele v šolski dobi.

ZNAKI, NA KATERE NAJ BODO POZORNI STARŠI, VZGOJITELJI, UČITELJI

- pomembna prizadetost nebesednega komuniciranja (npr. pogled v oči, izraz obraza, drža telesa in geste), s katerim se vzpostavlja kontakt z ljudmi
- otrok ne razvije odnosov z vrstniki, ki bi bili primerni njegovi starosti
- ne zna se na primeren način vključiti v igro vrstnikov oz. ga ta ne zanima (socialna izolacija in egocentričnost)
- otrok ne deli interesov, zadovoljstev ali dosežkov z drugimi ljudmi
- odsotnost socialne in čustvene navezanosti
- zapoznani ali nerazvit govor (brez poskusov nadomeščanja z drugimi načini komuniciranja, npr. z mimiko, gestami)
- pri otrocih z razvitim govorom je izrazito prizadeta sposobnost vzpostavljanja in vzdrževanja dialoga
- stereotipna in ponavljajoča uporaba jezika (ponavljanje besed)
- težave z uporabo zaimka »jaz«
- odsotnost simbolične igre ter posnemanja
- ne razume humorja
- preokupiranost z enim ali več stereotipnimi interesi, ki je abnormna zaradi intenzitete ali usmerjenosti
- določene sposobnosti so lahko nadpovprečno razvite (npr. mehanski spomin, računanje, konstrukcijske sposobnosti)
- nefleksibilno vztrajanje na specifičnih, nefunkcionalnih rutinah in ritualih
- stereotipni in ponavljajoči gibi (npr. zvijanje prstov ali dlani, hoja po prstih, nenavadni načini hoje)
- trajna preokupiranost z deli predmetov
- jezavost pri poskusu preusmeritve pozornost na aktivnost, ki si je otrok ni sam izbral
- kratkotrajna pozornost
- slabo zavedanje pravil vedenja
- pretirana ali premajhna občutljivost na dražljaje (npr. preobčutljivost na zvoke, neobčutljivost na bolečino)
- nerazumljivi strahovi pred običajnimi stvarmi, odsotnost strahu pred nevarnostmi
- neodzivnost na dogajanje v okolju (deluje, kot bi bil gluha)
- lahko je gibalno nespreten

